

VALAŠTIANSKY hlásnik

ročník XXI. ■ číslo 4 ■ september 2023 ■ dvojmesačník

Z OBSAHU VYBERÁME:

- Aktivačné práce v obci
- Darovanie krvi
- Výročie SNP
- 30 rokov JDS

Vážení spoluobčania, milí Valaštania,

do rúk sa vám dostáva ďalšie vydanie nášho Valašianskeho hlásnika. Tohtoročné leto je za nami a dnes môžeme konštatovať, že prešlo typické extrémne počasie. Na jednej strane sme si užili zopár horúcich dní, na strane druhej daždivé počasie a niekoľko prudkých búrok. Je tu september a s ním príjemný ranný

chlad nám nenápadne, ale jednoznačne oznámil, že prichádza jeseň. Príchod a začiatok septembra je každoročne spojený s rovnakým rituálom – školy otvárajú po dvoch mesiacoch prázdnin svoje brány a vítajú žiakov. Od dnes zabehnutý pomalší rytmus prázdnin a dovoleniiek vystrieda pracovné tempo, a to sa týka rovnako žiakov, ako aj ich učiteľov. Som však presvedčený, že všetci ste si dobre oddýchli a načerpali dostatok síl a energie do nového školského roku.

Milí žiaci, vážení učitelia, nepedagogickí pracovníci, želám vám mnoho úspechov a pozitívnych zážitkov, veľa síl a entuziazmu na ceste za vzdelaním a vzdelávaním v novom školskom roku 2023/2024.

Vážení spoluobčania, dovoľte mi, aby som vás v krátkosti informoval o dianí v našej obci. Aj napriek avizovaným problémom samospráv sa snažíme pokračovať v realizácii naplánovaných investičných akcií.

Ukončili sme realizáciu projektu CHODNÍK POZDĹŽ CESTY I/72 VALASKÁ – PIESOK. Chodník je riešený ako pokračovanie existujúceho, ktorý končil pri bývalej autobusovej stanici, v dĺžke 800 m. Cieľom vybudovania chodníka bolo zlepšenie celkovej dopravnej infraštruktúry a zvýšenie bezpečnosti chodcov v miestnej časti Piesok.

Čo sa týka investičných akcií, naďalej budeme pokračovať v realizácii plánovaných odstavňových plôch.

Počas prázdninového obdobia vyšlo mnoho výziev, do ktorých sme sa zapojili. Ministerstvo životného prostredia pro-

stredníctvom Environmentálneho fondu, poskytujú tento rok dotácie obciam na preventívne opatrenia proti škodám spôsobeným medveďom hnedým. Aj naša obec sa zapojila do tejto výzvy, vďaka ktorej by sme mohli získať externé zdroje financovania na dobudovanie kontajnerových stojísk.

Veríme, že budeme úspešní.

Úrad vlády SR prostredníctvom programu SK Slovensko financovaného z Európskeho sociálneho fondu, v mesiaci júl vyhlásil výzvu Miestne občianske a preventívne služby, do ktorej sme sa taktiež zapojili. O fungovaní MO a PS, v prípade získania dotácií, vás budeme postupne informovať.

V mesiaci jún sme sa prostredníctvom výzvy Environmentálneho fondu, zapojili do výzvy na podporu a rozvoj odpadového a obehového hospodárstva a požiadali sme o dotáciu na kompostéry do domácností. Vyhodnotenie schválenia dotácie bude prebiehať v mesiaci október. Ešte v minulom roku obec požiadala o finančný príspevok z rozpočtu BBSK na rekonštrukciu multifunkčného ihriska. V apríli tohto roku nám bola dotácia schválená. Po vyhodnotení verejného obstarávania bude tento projekt zrealizovaný úspešným uchádzačom.

V rámci riešenia migračnej krízy sme získali dotáciu 5200 eur, ktorá bude použitá na zakúpenie a doplnenie obecného mobiliáru, ako napr. lavičky, či odpadkové koše a na revitalizáciu a realizáciu výsadby. Po aktualizácii komplexnej projektovej dokumentácie rekonštrukcie telocvične sme v mesiaci júl získali stavebné povolenie, a preto sa zapojíme do výzvy o poskytnutie nenávratného finančného príspevku z výzvy nového Programu Slovensko na rekonštrukciu a modernizáciu základných škôl. Realizáciu projektov máme

v pláne financovať prednostne z externých zdrojov, grantov a dotácií, pokiaľ budeme úspešní pri vyhodnocovaní.

Obec postupne zavádza aj energeticky úsporné opatrenia vo vzťahu k prevádzke našich budov a zariadení, s cieľom dosiahnuť šetrenie na strane nákladov. Budú vykonané práce súvisiace s energetickou efektívnosťou budov, ako napr. montáž termostatických ventilov v klubbe dôchodcov a hasični v materskej časti obce, či inštalácia priestorového termostatu na regulovanie teploty v budove klubu dôchodcov v časti Valaská – Piesok a výmena šetriacich svietidiel v priestoroch obecného úradu. Úsporné opatrenia budú riešené aj na budove našej materskej školy, kde bude inštalované solárne zariadenie, premiestnené z budovy telocvične, ktoré bolo z dôvodu neefektívneho využitia odpojené.

Technickým službám obce Valaská boli uložené viaceré úlohy na zlepšenie stavu kosenia a celkovej údržby v obci. Musíme však uznať, že vplyvom počasia bola tohto roku situácia mimoriadna a problémy s kosením riešili mnohé mestá či obce. Ospravedlňujeme sa za komplikácie a do budúcnosti sa chceme vyvarovať podobným problémom.

Počas môjho pôsobenia vo vedení obce som sa vždy snažil nájsť si čas, aby som každého občana vypočul a riešil avizované problémy, v čom chcem aj naďalej pokračovať. Preto plánujeme organizovať stretnutia s občanmi, nakoľko spätná väzba od občana je nevyhnutná a prospešná. O ich dátumoch vás budeme v dostatočnom časovom predstihu informovať.

V rámci kultúry sme si pre vás v nasledujúcich mesiacoch pripravili pestrý program.

Touto cestou sa chcem poďakovať všetkým vedúcim a členom kultúrnych, športových a ostatných organizácií, ktorí pomáhajú zabezpečiť kultúrny a športový rozvoj obce.

Verím, že v spolupráci budeme pokračovať aj naďalej.

Prajem vám hlavne veľa zdravia, pekné a pohodové jesenné dni.

Teším sa na stretnutia s vami.

S úctou

Mgr. Peter Jenča
starosta obce Valaská

Z rokovania Obecného zastupiteľstva obce Valaská

Obecné zastupiteľstvo po schválení programu a procedurálnych otázkach a Správy o plnení uznesení prešlo k **EKONOMICKÝM ZÁLEŽITOSTIAM:**

Zobralo na vedomie:

- Správu o hospodárení Technických služieb Valaská
- Správu o hospodárení Základnej školy J. Simana Valaská - Školská jedáleň
- Správu o hospodárení Základnej školy J. Simana Valaská - Školský klub detí
- Správu o hospodárení Materskej školy Valaská
- Správu o hospodárení Základnej umeleckej školy Valaská
- Stav daňových a nedaňových pohľadávok k 31. 12. 2022 v sume 60 004,08 EUR

V rámci bodu **záverečný účet obce Valaská za rok 2022** obecné zastupiteľstvo **zobralo na vedomie** správu audítora za rok 2022, **potvrdilo** financovanie schodku rozpočtu z prostriedkov rezervného fondu vo výške 46 205,69 EUR a **schválilo** záverečný účet obce a celoročné hospodárenie bez výhrad; zostatok finančných operácií vo výške 124 400,33 EUR použiť na tvorbu rezervného fondu.

MAJETKOVÉ ZÁLEŽITOSTI:

- **Schválilo 3/5 väčšinou všetkých poslancov podľa osobitného zreteľa zákona o majetku obcí predaj** pozemku parcela C-KN č.

1975/4, druh pozemku: záhrada o výmere 235 m² v celosti vo vlastníctve obce Valaská, zapísaného v LV č. 980 pre Okres Brezno, obec Valaská, kat. úz. Valaská postupom podľa §9 ods. 2 písm. a a §9 a ods. 8 písm. e) zákona SNR č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v platnom znení, žiadateľkám p. Ivane Niklovej a p. Barbore Hauerovej.

- **Schválilo 3/5 väčšinou všetkých poslancov podľa osobitného zreteľa zákona o majetku obcí predaj** pozemku parcela C-KN č. 1975/2, druh pozemku: záhrada o výmere 370 m² v celosti vo vlastníctve obce Valaská, zapísaného v LV č. 980 pre Okres Brezno, obec Valaská, kat. úz. Valaská postupom podľa § 9 ods. 2 písm. a a §9a ods. 8 písm. e) zákona SNR č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v platnom znení, žiadateľovi MVDr. Jánovi Kaderiakovi.

- **Súhlasilo** s uzatvorením Dohody o podružnom odbere elektrickej energie s dotknutými účastníkmi.

V RÔZNOM:

Zobralo na vedomie:

- Harmonogram zasadnutí Obecného zastupiteľstva obce Valaská a rámcový program zasadnutí Obecného zastupiteľstva obce Valaská v II. polroku 2023:

Zasadnutia OcZ

20. september 2023, 15. november 2023, 13. december 2023

Zuzana Potkányová

Volby do Národnej rady Slovenskej republiky 2023

Dátum a čas konania volieb

Volby do Národnej rady Slovenskej republiky sa konajú **v sobotu 30. 9. 2023 od 7:00 do 22:00 hod.**

Spôsob volby

Volič môže voliť **na území Slovenskej republiky**

- vo volebnom okrsku, v ktorého zozname voličov je zapísaný,
- v ktoromkoľvek volebnom okrsku na základe hlasovacieho preukazu.

Volič môže voliť **mimo územia Slovenskej republiky poštou**, ak

- nemá trvalý pobyt na území Slovenskej republiky,
- má trvalý pobyt na území Slovenskej republiky a v čase volieb sa zdržiava mimo jej územia a bol na základe žiadosti zapísaný do osobitného zoznamu voličov.

Hlasovací preukaz

Volič, ktorý má trvalý pobyt na území Slovenskej republiky a v deň konania volieb nebude môcť voliť v mieste svojho trvalého pobytu vo volebnom okrsku, v ktorého zozname voličov je zapísaný, môže požiadať **obec svojho trvalého pobytu** o vydanie hlasovacieho preukazu. Obec na základe žiadosti vydá najskôr 45 dní pred dňom konania volieb (t. j. najskôr 16. 8. 2023). Hlasovací preukaz oprávňuje na zápis do zoznamu voličov v ktoromkoľvek volebnom okrsku.

Volič môže požiadať o vydanie hlasovacieho preukazu

- **osobne** najneskôr posledný pracovný deň pred konaním volieb (t. j. **najneskôr 29. 09. 2023**) v úradných hodinách obce. Nie je potrebná písomná žiadosť. Obec vydá hlasovací preukaz bezodkladne.
- **v listinnej podobe** tak, aby žiadosť o vydanie hlasovacieho preukazu bola doručená obci najneskôr 15 pracovných dní pred

dňom konania volieb (t. j. **najneskôr 8. 9. 2023**),

- **elektronicky** (e-mailom)
 - vo forme elektronickej snímky žiadosti (sken) alebo
 - v textovej forme tvoriacej obsah e-mailovej správy tak, aby žiadosť o vydanie hlasovacieho preukazu bola doručená obci najneskôr 15 pracovných dní pred dňom konania volieb (t. j. **najneskôr 8. 9. 2023**).

Obec zašle hlasovací preukaz voličovi na adresu trvalého pobytu, ak v žiadosti neuvedie inú korešpondenčnú adresu, najneskôr tri pracovné dni od doručenia žiadosti. Obec zašle hlasovací preukaz na adresu uvedenú v žiadosti doporučenou zásielkou „Do vlastných rúk“.

Elektronická adresa pre doručovanie delegačných listín, ako aj žiadostí o vydanie hlasovacieho preukazu

Oznamujeme, že na doručenie oznámenia o delegovaní člena a náhradníka do okrskovej volebnej komisie, ako aj na žiadosti o vydanie hlasovacieho preukazu je určená nasledovná elektronická adresa: podatelna@valaska.sk

Volba poštou

Volič, ktorý nemá trvalý pobyt na území Slovenskej republiky, a volič, ktorý má trvalý pobyt na území Slovenskej republiky a v čase volieb sa zdržiava mimo jej územia, môže požiadať najneskôr 52 dní pred dňom konania volieb (t. j. najneskôr 9. 8. 2023) Ministerstvo vnútra SR o voľbu poštou, a to elektronicky (prostredníctvom služieb informačného systému pre voľbu poštou alebo prostredníctvom ústredného portálu verejnej správy) alebo v listinnej podobe.

Určenie volebných okrskov a volebných miestností pre voľby do NR SR 30. 9. 2023

Starosta obce podľa § 8 ods. 1 zákona č. 180/2014 Z. z. z 29. mája 2014 o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov určil v obci Valaská pre voľby do NR SR 4 volebné okrsky a v nich volebné miestnosti.

Volebný okrsok č. 1 – Valaská – sídlisko – východ Volebná miestnosť č. 1 – Obecná knižnica A. A. Banika, Námestie 1. mája 460/8, Valaská
ulice: bez ulice, Budovateľská, Chalupkova, Kpt. Jána Nálepku, Kukučínova, Nám. 1. mája, Októbrová, Partizánska cesta, Pod Hrbom, Štúrova, Trieda dukelských hrdinov 455, 456, 457, 458, 462, 463, 464, Tehelná, Pod Lipovou

Volebný okrsok č. 2 – Valaská – sídlisko – západ Volebná miestnosť č. 2 – učebňa Odborného učilišťa, Švermova ulica 449/1
ulice: Hronská, Švermova, Trieda dukelských hrdinov 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 453, 454, Školská

Volebný okrsok č. 3 – Valaská – materská časť obce Volebná miestnosť č. 3 – Klub dôchodcov, Cesta osloboditeľov 89/20
ulice: Cesta osloboditeľov, Javorová, Na Studničke, Potôčky, Tatranská, Vladislava Valacha, Záhradná

Volebný okrsok č. 4 – Valaská, časť Piesok Volebná miestnosť č. 4 – Klub dôchodcov Piesok, Robotnícka 372/10
ulice: Mierová, Pod Dielom, Robotnícka, Strojárska

TECHNICKÉ SLUŽBY VALASKÁ INFORMUJÚ

V uplynulom období nám dali prívalové dažde poriadne zabráť, a to nielen upchatými kanalizačnými vpustami a dažďovými zberačmi od piesku a všetkého z našich ciest, ale aj vytopenými pivnicami a kotolňami. Vplyvom počasia a prudkého dažďa sme museli odčerpávať vodu a prečisťovať odtokové potrubie v našej materskej škole ale aj v rôznych pivničných priestoroch po celej obci. Asi najhorším prípadom, ktorý sme museli riešiť, boli vytopené pivničné

priestory, kotolňa a taktiež aj kryt civilnej ochrany pod bytovým domom na Námestí 1. mája 461. Situácia na mieste bola tak vážna, že na mieste museli zasahovať dve hasičské jednotky, s ktorými sme intenzívne spolupracovali. Odčerpávala sa voda zo zaplavených častí, prečisťovala sa zničená kanalizácia, ktorá nebola schopná odvádzať tak veľké množstvo vody, ktorá neustále pritekala a taktiež sa podnikli kroky, ktoré zabránili ďalšiemu prieniku vody do týchto

priestorov. Môžeme len konštatovať, že práce, ktoré sa na mieste vykonali, padli na úrodnú pôdu, keďže sa nám vodu podarilo odkloniť a priestory sa tým pomaly začali vysušovať. No okrem podobných havarijných stavov riešime aktuálne množstvo úloh spoločne s obecným úradom. Ako napríklad budovanie nových kontajnerových stojísk v obci, prípravu priestorov na budovanie ďalších odstavných plôch alebo rekonštrukciu ďalších chodníkov a schodísk v miestnom cintoríne. Taktiež pripravujeme rekonštrukciu chodníkov a schodov pred bytovým domom TDH 455, kde aktuálne čakáme na vytýčenie inžinierskych sietí v okolí. Samozrejme sa kontinuálne v obci vykonáva zber odpadu po celej obci, ktorého máme každým dňom

viac a viac, či kosenie verejných priestranstiev pomocou ručných krovínorezov, ale aj traktorových kosačiek, čo zaberá našim zamestnancom väčšinu pracovného času, keďže ku koseniu patrí aj zber pokosenej trávy, ktorá sa musí spracovávať, ale aj čistenie verejných priestranstiev a chodníkov po kosení. Taktiež sa pravidelne staráme o úpravu už existujúcich novovybudovaných miest, parkov a ihrísk, a to pravidelným kosením, hrabaním a úpravou terénu. Každý deň zabezpečujeme polievanie všetkých rastlín a stromov, ktoré boli po obci vysadené. Samozrejme do budúcnosti pripravujeme spoločne s obecným úradom ďalšie projekty, o ktorých vás budeme informovať.

Michal Lengyel

Čo všetko ukrýva naša zastávka na vlakovej stanici

V lete často cestujem vlakom, je to pohodlné. Nechcem sa vyjadrovať k téme ZSSK, pretože niektoré vlaky premávajúce v smere Brezno - Banská Bystrica, mali byť už dávno v skanzene, alebo využívané ako turistická atrakcia. Chcem sa vyjadriť konkrétne k znečisťovaniu čakarňí a staničných zastávok.

V utorok 7. augusta som cestovala do Banskej Bystrice a bola som nemilo prekvapená, čo všetko ukrýva naša mini zastávka na stanici. Boli v nej kartóny, igelitové tašky, osobné veci, ale aj vankúše a podušky a čuduj sa svete, veľká hĺbka špakov od cigariet, hnus. Tam by asi málokto z nás chcel čakať na vlak. Aj

blízke okolie ukrývalo poklady vo vreciach, paplóny, či vankúše – úplná pohoda. Stará budova stanice sa zbúrala hlavne kvôli tomu, že ju znečisťovali bezdomovci a opäť je tu problém. Aj keď je na stanici len mini zastávka, určite sa minula účelu, pretože ju opäť využívajú tí, ktorí nikde necestujú a znepriemňujú život nielen čakajúcim na vlak, ale všetkým obyvateľom obce. Bola by som rada, keby v na-

šej obci bolo takýchto zákutí čo najmenej, a aby sme chodili s otvorenými očami a všimli si konanie ľudí bez domova a upozornili ich na to, čo spôsobujú svojim konaním ostatným obyvateľom našej obce. Zamestnanci VPP majú plné ruky práce v obci a nie sú povinní upratovať bodrel po takýchto neprispôsobivých ľuďoch. Nie je to práve pekná vizitka našej obce.

Mgr. Iveta Babčanová

Ó, Jáne, Jáne ...

Táto krásna ľudová pieseň sa niesla 24. 6. 2023 nielen námestím našej obce, či cestou na Lipovú, ale aj počas celej akcie, ktorú zorganizoval MO MS vo Valaskej v spolupráci s obcou Valaská.

Akcia začala na námestí fakľovým sprievodom detí a dospelých na Lipovú. Spoločne sme s tónmi lu-

dovej hudby, pri výbornom matičnom guláší a občerstvení o 21:00 zapálili jánsku vatru. Napriek veľkým obavám kvôli počasiu sme to nakoniec zvládli. Ako vraví stará pranostika: „Jánska noc má svoju moc“. Aj oslávenci si prišli na svoje a dostali malý darček od MO MS vo Valaskej, deti si mohli upiecť špekáčky. Niektorí členovia spe-

vokolu Lipka pod dirigentskou taktovkou Adky Bundovej zaspievali.

Toto všetko by sa nezrealizovalo, keby nám matičiarom nepomohli: pani prednostka OÚ vo Valaskej Zuzana Potkányová, chlapi z TS vo Valaskej, najmä Dodo Faško, Paľo Tomka a Jožko Vráblík, samozrejme aj chlapi z DHZ Valaská.

Vždy sa nájdu ľudia, ktorí si pošomrú, že to bolo také, či onaké... a mohlo to byť tak, či tak... ale veríme, že ste sa všetci dobre zabavili a spoločne sme prežili krásne chvíle. Všetkým vám ďakujeme, že ste boli s nami a zapálili sme spoločne tohtoročnú jánsku vatru.

MO MS vo Valaskej

Novinky z knižnice

Milí čitatelia, som veľmi rada, že vás môžeme informovať o ďalšom úspešnom projekte v našej knižnici. Zapojili sme sa do výzvy cez program Fondu na podporu umenia a získali sme finančný príspevok na nákup kníh do našej knižnice. Počas leta nie je toľko času na knižky, predsa krásne počasie nás volá viac do prírody či k vode, ale my vám aj napriek tomu ponúkame široký výber či už románov alebo detektívok. Z našej ponuky si určite vyberie každý. Nezabúdame ani na najmenších, aj pre nich sme kúpili nové knižné tituly, v ktorých zažijú dobrodružstvo a zábavu. Vďaka projektu Akvizícia knižničného fondu sme zakúpili viac ako 100 kníh, ktoré osviežia police v našej knižnici. Projekt z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

Bc. Barbora Morová

Darovanie krvi

Dňa 13. júla 2023 sa pod patronátom Červeného kríža Valaská konal v priestoroch kina pravidelný odber krvi. Na pomoc nám prišli pracovníci z Národnej transfúznej stanice v Banskej Bystrici. Podeliť sa so vzácnou tekutinou prišlo 29 darcov, z toho dvadsiatim dvom bola krv odobratá. Po odbere každého darcu čakalo malé občerstvenie. Všetkým darcom ďakujeme. Najbližšie darovanie krvi sa vo Valaskej uskutoční na jeseň.

Za ČK Valaská,
Veronika Schallerová

Letné nástrahy

Neprináleží mi hodnotiť, aké bolo leto, na to máme iných odborníkov, ktorí zaznamenávajú a počítajú dni teplé, horúce, ale aj tie menej príjemné. Ja môžem hodnotiť leto len z môjho pohľadu. Prehánky, búrky, dážď, silné ochladenia i veľmi chladné dni i rána ako vystrihnuté z pokročilej jesene a nie leta, ale aj dni s jemne nadnormálnymi teplotami. Takto dookola to po celý júl prebiehalo takmer na celom Slovensku, ale aj vo svete. K týmto extrémom sa pridali ďalšie ničivé živly, požiare v Chorvátsku vo veľmi obľúbených a vyhľadávaných dovolenkových lokalitách. Následky ničivých plameňov pocítili i viacerí Slováci, ktorí museli z tohto dôvodu svoju dovolenku ukončiť predčasne. Požiar na Rhodose spustil najväčšiu vlnu evakuácie, aká kedy v Grécku bola. Pomáhali aj slovenskí hasiči. Takže júl si pre dovolenkárov pripravil aj takéto nástrahy. Aj napriek nepriazni počasia si veľa ľudí nevie predstaviť svoju dovolenku bez mora a vydali sa za vysnívanou dovolenkou, ktorú chceli stráviť v príjemnom prostredí, ale hlavne so svojimi najbližšími. Ako keby toho nebolo dosť, po požiaroch postihli Slovinsko, tiež jednu z obľúbených destinácií, záplavy obrovských rozmerov, podľa zdroja postihnuté boli dve tretiny územia Slovinska. Podľa slovinského premiéra čelila krajina najhoršej prírodnej katastrofe vo svojich dejinách. A podme k nám na Slovensko. Aj u nás sa počasie vybláznilo a spôsobilo veľa škôd. Na Gemeri voda zaplavila železničnú trať, v Prešovskom a Košickom kraji spôsobili rozvodnené vodné toky zaplavenie voľných priestranstiev, komunikácií, pivníc, prízemí obydľí a iných budov. V desiatkach obcí bola vyhlásená v súvislosti s povodňami mimoriadna situácia aj v Banskobystrickom kraji, ale aj na území celého Slovenska. Ani našu obec neobišlo daždivé počasie, ktoré spôsobilo zaplavenie pivničných priestorov bytového domu na Námestí 1. mája, kde pomáhali naši hasiči, zamestnanci technických služieb, ale aj DHZ Brezno. Deň predtým v materskej škole na elokovanom pracovisku uderila v pivnici voda z kanalizácie, ktorej následky boli odstraňovať zamestnanci Technických služieb Valaská, za čo im patrí naše poďakovanie. Toto leto bolo veľmi náročné, ale aj napriek tomu si tí, ktorí si chceli oddýchnuť, oddýchli a načerpali sily do ďalšieho obdobia. Prajem všetkým veľa zdravia a síl, aby čo najdlhšie čerpali energiu z dovolenkových zážitkov a tešili sa na nové.

Mgr. Iveta Babčanová

Rok 2023 sa opäť nesie v znamení požiarov

Svedčí o tom aj požiar, ktorý vypukol dňa 18. 7. 2023 nad obcou Jarabá v smere na Čertovicu v neprístupnom horskom teréne. Naše jednotke bol cez Krajské operačné stredisko Hasičského a záchranného zboru v Banskej Bystrici hlásený poplach o 18. hodine 19. minúte na požiar lesného porastu v neprístupnom teréne. Jednotka vyrazila na miesto udalosti s technikou CAS32 Tatra148 a štvorkolkou, ktorá je vybavená práve na takéto druhy udalostí, do 7 minút od vyhlásenia poplachu. Na miesto udalosti sme dorazili ako prvý, a tak sme ihneď začali práve pomocou spomínanej štvorkolky hľadať najrýchlejšiu prístupovú cestu k požiaru. Neskôr sa k nám pripojili kolegovia z Brezna a Mýta pod Ďumbierom s viacerými kusmi techniky. Nakoľko bol požiar v tak neprístupnom teréne, nebolo

možné ho uhasiť, a tak zásah prebiehal niekoľko dní, pričom sa naši hasiči, tak isto ako aj technika, postupne striedali. Celkovo bola naša jednotka vyslaná k tomuto požiaru 3x. Môžeme konštatovať, že k dnešnému dňu evidujeme, že naša jednotka DHZO Valaská vykonala výjazd celkovo k 27 zásahom, ako napríklad požiare lesných a trávnatých porastov, požiare stavieb rôzneho typu, ale taktiež k zásahom na sprejzariadenie cestných komunikácií kvôli popadaným stromom, k povodňam či dopravným nehodám. Naša jednotka disponuje celkovo 5 kusmi automobilovej techniky, z toho dve cisternové vozidlá, dve štvorkolky a jeden dopravný automobil, protipovodňový vozík. Na zásah máme pripravených a vyškoľených 27 hasičov.

Jozef Vrbovský

LETO PLNÉ ZÁŽITKOV

Zbojníci, indiáni aj permoníci sprevádzali prázdninujúce deti v tohtoročných letných táboroch s OZ Bahniatka. Naše tábory sú každoročne tematicky zamerané. Týmto spôsobom, nenásilnou a zábavnou formou získavajú deti nové vedomosti z rôznych oblastí aj počas prázdnin. Inak tomu nebolo ani v tento rok. V prvom turnuse sme putovali, plnili úlohy a spoznali okrem zbojníka Jakuba Surovca aj spôsob života našich predkov. Viete, ktoré miesto sme navštívili? Na salaši Zbojská sme sa dobre najedli a každý účastník odišiel s pamätnou magnetkou. V 2. turnuse sme denne plnili úlohy, plné múdrostí, z odkazov od indiánskeho náčelníka. Nezabudnuteľný zážitok sme mali hneď v prvý deň, keď sme rituálne privolali obrovskú búрку. Počas tretieho turnusu sme pomáhali rodinke permoníkov, ktorú v jej pokojnom podzemnom svete vyrušil hluk ľudí. Otca, permoníka Birgeja, sme našli v typickej lokalite

„zlatých“ sladkostí. Okrem zážitkov súvisiacich s jednotlivými témami sme každý deň zažili niečo nové a dynamické. Keď nám počasie neprialo, vyšantili sme sa v Detičkární vo Valaskej. Keď bolo slnečno, zacyčili sme si na ihrisku Légia v Brezne. Plávanie, hry vo vode a tobogán na nás tradične čakali v Kováčovej. Objavili sme Fantázia Liptov park, ktorý je plný atrakcií pre deti a určite sme tu neboli poslednýkrát. Vo Zvolene sme navštívili Crocterrárium. Podržať alebo dotknúť sa plazov bol úžasný zážitok pre každé dieťa. Navštívili sme aj Farmu Dolinka, kde bol kontakt so zvieratkami tiež veľmi blízky. Tvorivé duše a manuálne zručnosti sme rozhybali v dome remesiel v Slovenskej Ľupči, kde si

každý potlačil rôznymi motívami vlastnú tašku. Vďaka úžasným lektorom z MS keramik, ktorý nás navštívili už druhýkrát, sme si vyrobili krásne a hodnotné hlinené výrobky. Handmade výrobkami boli aj originálne tašky ozdobené permoníkmi z odtlačku ruky, dotvorené kresbou a vlastnoručne vyrobeným brmbolcom. Každý deň mali deti zabezpečený chutný teplý obed a nápoje. Turnus pre „náštročných“ bol ur-

od tajného sprievodcu, podľa ktorých museli nájsť cestu, miesto, či atrakciu. Vyvrcholením turnusu bol trojdňový pobyt v Košiciach. Tu, s pomocou Košického detského pasu, navštívili najzaujímavejšie miesta a spoznali ich históriu. Naši „náštroční“ nás nešetrili ani vlastným programom a po niekoľkých prejdenejších km, s pomocou vymožeností dnešnej doby, vlastnej vynaliezavosti a s výbornými sociálnymi zručnosťami nás priviedli k „atrakcii“ podľa ich záujmu. V Košiciach si jednoducho nemohli nechať ujsť obchod s názvom Maťove akcie. Vysmiali, spokojní a o niekoľko eur ľahší sme mohli pokračovať ďalej už podľa vopred určeného programu. Presunuli sme sa do ZOO Košice. Tu, priamo v areáli, sme prenocovali vo vybudovanom

stanovom tábore. Ako jediní návštevníci sme si užili nočnú aj včasnú rannú prehliadku. Domov sme sa všetci vrátili plní nezabudnuteľných zážitkov. Bezpečnosť a spokojnosť detí, program aj zábavu vo všetkých táborových turnusoch mali pod dohľadom skúsené pedagogičky a animátorky Silvia Križianová, Monika Poliaková a Zuzka Ottingerová. O tom, že sa deťom v našich táboroch páči, hovoria aj nasledujúce vyjadrenia rodičov.

Stanka: Tábor náučný, veľa aktivít, super organizácia, skvelý tím a na konci darčeky, ktoré decká majú najviac radi.

Veronika: Syn bol nadšený, určite si to o rok zapakuje.

Marcela: Moja dcéra do iného tábora nechce ísť. Ku vám chodí každý rok, bola už 4-krát. Tábor plný zážitkov.

Renáta: Jeden z najlepších táborov.

Denisa: Naše deti boli prvýkrát a veľmi sa im páčilo. Už sa ma pýtali, či by mohli ísť aj budúci rok. Dcéra má veľmi rada zvieratká a výlet k nim sa jej veľmi páčil, odfotené má asi všetky. A chlapec bol úplne prvýkrát v tábore a čo deň, to zážitok. Ďakujeme.

Ďakujeme aj my za dôveru rodičom a deťom za ich úsmevy a energiu. Tešíme sa opäť o rok! Za tím OZ Bahniatka Mgr. Silvia Križianová

v Brezne. Uhádnete, v ktorej? Na Banisku sme sa dozvedeli o histórii tohto miesta. Ostatných členov permonickej rodiny sme postupne objavovali každý deň na inom mieste. Keď bola rodinka úplná, odmenila nás pokladom

čený tým žiakom druhého stupňa ZŠ, ktorí absolvovali naše denné tábory v predchádzajúcich rokoch. Keďže sme sa všetci dobre poznali, vedeli sme, že môžeme vymyslieť aj odvážnejší program. Celý týždeň dostávali deti indicie

Prázdninová veselica

Tancovačku pod holým nebom nám síce prekazilo nepriaznivé počasie, ale to nám zábavu vôbec nepokazilo. Vo vnútorných priestoroch HPÚ sme sa všetci výborne zabavili na prázdninovej veselici, ktorú zorganizoval MO Červeného kríža vo Valaskej v spolupráci s obcou. Čakalo na nás chutné pohostenie, do tanca nám hral Peter Vincúr a tombola bola plná milých darčiekov. Ďakujeme a tešíme sa opäť na budúci rok.

Magerovci

Zo života materskej školy

Deti z našej materskej školy oddychovali so svojimi rodičmi a súrodencami od 16. júla až do 14. augusta, celé štyri týždne. Materská škola počas leta fungovala v obmedzenom pracovnom režime, pretože pani učiteľky si čerpali dovolenky. Záujem rodičov o umiestnenie detí aj počas prázdnin často prevyšuje naše možnosti, ale aj napriek tomu je vždy vyhovené všetkým prihláseným deťom, ale aj tým, ktorých rodičia si vôbec nevšimli, že na leto treba deti prihlásiť, aby sme vedeli zabezpečiť dostatok kvalifikovaného personálu a postarali sa o bezpečnosť detí. Toto leto bolo prihlásených spolu 50 detí. Deti boli počas letnej prevádzky v zmiešaných triedach, striedali sa pri nich všetky pani učiteľky, čo niektorým deťom, hlavne tým najmenším, spôsobovalo problémy, pretože hľadali svoje pani učiteľky, na ktoré boli cez rok zvyknuté. Pani učiteľky a deti zvládli prázdninovú činnosť bez ujmy na zdraví, deti sa v dopoludňajších hodinách venovali rôznym zábavným a hrovým aktivitám a pracovným činnostiam. Počas horúčav strávili dopoludnie v školskej záhrade, ale len do určitej hodiny, aby sa ich organizmus neprehrial. Potom sa venovali hrám a individuálnym aktivitám v triedach. Súčasťou prázdninovej činnosti je aj odpočinok. Kým menšie deti oddychovali na ležadlách, tie väčšie sa hrali, pozerali rozprávky, či kreslili, strihali a niekedy len tak ležovali, veď boli prázdniny.

Prázdniny skončili. My sme mali a máme plné ruky práce. Čas bezstarostných hier sa skončil a my sme privítali v našej materskej škole naše nové deti, ale aj tie, ktoré už k nám chodili. Privítali sme ich úsmevom a láskavým slovom, aby čo najmenej pocítili odlúče-

nie od svojich rodičov. Bude to ťažké, ale každý začiatok školského roka je rovnako ťažký. Niektoré deti si zvyknú, ani nevedia ako, a iné si popláčú. Nám to nevaďí, je to naša práca, ale rodičia si musia uvedomiť, že čím kratší čas lúčenia je s deťmi ráno pri ich odchode, tým skôr prestanú plakať a postupne si zvyknú na materskú školu. Netreba sa báť nechať deti v materskej škole, pretože sa im venujú kvalifikované učiteľky, ktoré sa starajú o ne s láskou. Ak bude mať dieťa problémy s adaptáciou, je možné po dohode s rodičmi upraviť dĺžku pobytu dieťaťa v materskej škole. Vždy je potrebné prihlásiť na správanie sa dieťaťa a jeho prejavy, vždy je v hre jeho psychická a fyzická pohoda.

Pre školský rok 2023/24 bude chodiť do našej materskej školy spolu 93 detí. Je cítiť v porovnaní s predchádzajúcim rokom mierny pokles detí, ale v súvislosti s povinným predprimárnym vzdelávaním sa stávajú situácie, že rodiny migrujú a my musíme riešiť zaradenie týchto detí do výchovno-vzdelávacieho procesu aj v priebehu školského roka a deti do materskej školy prijať, takže konečný stav sa neustále mení. My sme vďačné za každé jedno dieťa, ktoré našu materskú školu navštevuje.

Prajeme všetkým našim deťom, aby si čo najskôr na nových kamarátov zvykli, aby im slzy čo najskôr vyschli a tešili sa na škôlku, v ktorej budú nasávať vždy nové a nové informácie, ale kde zažijú aj kopec zábavy a smiechu.

„Iba tam, kde sa stretávajú deti, existuje reálna šanca na zábavu.“ (Mignon McLaughlin).

Mgr. Iveta Babčanová

Aktivačné práce v obci Valaská

Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny poskytuje obci príspevok na aktivačnú činnosť formou menších obecných služieb pre obec, ak obec o príspevok požiada.

Aktivačná činnosť formou menších obecných služieb pre obec je podpora udržiavania pracovných návykov a rozvoj zručností dlhodobu nezamestnaného občana v hmotnej núdzi, ktorý ku dňu zaradenia na aktivačnú činnosť formou menších obecných služieb spĺňa podmienku znevýhodnenia, t. z., že je v evidencii uchádzačov o zamestnanie úradu najmenej 12 po sebe nasledujúcich mesiacov a súčasne je na základe právoplatného rozhodnutia úradu posúdený ako občan, ktorý je členom domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi. Aktivačné práce a aktivačná činnosť v obci Valaská sa vykonávajú formou menších obecných služieb pre obec v rámci projektu „Podpora udržania pracovných návykov – PUPN“. Obecný úrad Valaská v rámci tohto projektu spolupracuje s ÚPSVaR Brezno. Finančný príspevok zostáva z príspevku poskytovaného ŠR SR.

Pri výbere vhodného uchádzača o zamestnanie (UoZ) na vykonávanie aktivačnej činnosti, sa dohliada najmä na trvalý pobyt, resp. obvyklý pobyt v územnom obvode obce. Práce vykonávané aktivačnými pracovníkmi sú zamerané najmä na tvorbu, ochranu, udržiavanie a zlepšovanie životného prostredia v obci, takisto aj sociálnych a kultúrnych podmienok obyvateľov obce. Ďalej sú to rôzne pomocné práce, ako napríklad hrabanie po vykonaní kosby, zber odpadkov, zametanie miestnych komunikácií, či udržiavanie čistoty a poriadku v priestoroch kultúrneho domu a vstupe do obecného úradu. Pracovníci majú stanovený povinný rozsah hodín, a to 4 hod. denne. Dohodnutý pracovný čas je od 7:30 do 11:30 hod. Menšie obecné služby pre obec dlhodobu nezamestnaný občan vykonáva nepretržite najviac počas šiestich kalendárnych mesiacov v rozsahu najviac 20 hodín týždenne, s možnosťou jej opakovane vykonávania najviac počas ďalších šiestich kalendárnych mesiacov.

Patricia Pilarová

Ako vznikla Podbrezová

Podľa starej legendy bola raz jedna lúka obkolesená horami. Na horách rástli len samé brezy. Tým horám dali názov Brezová. Ľudia dostali nápad - postaviť na lúke dedinu. Pokým sa dedina stavala, ľudia rozmýšľali, ako ju nazvú. Bolo veľa návrhov, napríklad Horová, Hárová alebo aj Podbrálová. Ale žiadny z tých návrhov nebol vybraný. Dovtedy... ako jeden chlapec, ktorý sa volal Kamil, šiel na Brezovú. Chlapec mal rád prírodu, a preto rád chodil do hôr. Keď sa vyšplhal na horu, bol veľmi zmätený, lebo sa vravelo, že na tej hore nie je ani DUŠE. Uvidel tam nejakého čarodeja a tiež levitujúce sadenice brezy. Jedným pohybom ruky ich čarodej preniesol do jám a zasadil ich. Kamilovi sa zdal ten čarodej celkom dobrý. Aj keď mu veľmi nedôveroval, ale osmelil sa mu prihovoriť.

„Dobrý deň!“

Čarodejník sa pomaly otočil k nemu a odvetil mu: „Ahoj, čo tu robíš úplne sám?“ Chlapec mu povedal: „Ja? Ja rád chodím do hôr popozerať si

prírodu a spoznať niečo nové a vy prečo ste tu?“

„Ja na tejto hore žijem, mám tu dom, potravu, v blízkosti je baňa, mám tu všetko potrebné.“

Chlapec mu odvetil: „Aha, a prečo na tejto hore sadíte brezu?“

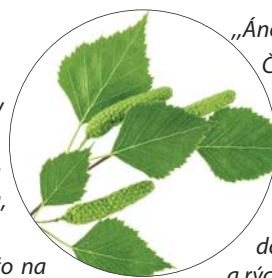
„Mám rád brezu a chcem, aby sa táto hora preslávila, aby sem chodili turisti a aby si tu užívali.“

Chlapec mu zahanbene povedal: „Mohli by ste spraviť tak, aby som na chvíľu mohol lietať ako tie sadenice brezy, prosím?“

Čarodej na to: „V poriadku, len musíš povedať v tej svojej dedine o mne, že tu žijem a nech sa sem chodia pozrieť na krásy tohto lesa, dobre?“

„Dobre, pravdaže, za toto aj medveďa zabijem.“

„Čarodejník mu povedal: „Medveďa nemusíš zabíjať, len sprav to, čo som ti povedal, dobre, môžeme začať?“

„Áno.“

Čarodejník spojil svoje ruky a prudko ich vystrel na Kamila, zrazu Kamil vzlietol a začal kričať: „Juchú, ja lietam! Jeeeee!“

Keď si Kamil polietal, čarodejník spravil to isté. Kamil pomaličky padol na zem, poďakoval čarodejníkovi a rýchlo išiel domov. Dole ho už hľadali jeho rodičia.

„Kamil, zlatko, kde si tak dlho bol?“ Kamil povedal mame, že bol na Brezovej.

„Prečo, veď tam nič nie je okrem brezy?“

„Nie, mama, je tam dačo prekvapivé, poďte za mnou a zavolajte celú dedinu!“ Chlapec im ukázal čarodeja, jeho schopnosti a to, že on tam sadí brezy. Celá dedina od toho dňa začala chodiť na Brezovú, a keď dedina bola postavená, tak jej dali pomenovanie podľa tej hory – Podbrezová. POD, lebo dedina bola pod horami. BREZOVÁ, lebo dedina bola obklopená brezovou horou.

Henry Kúdělka, ZŠ J. Simana

HUTŇANSKÝ VODOPÁD

Na Muránskej planine, nad dedinou Muránska Huta leží vodopád. Každý, kto ide okolo, ho obdivuje, ale nikto z okoloidúcich nevie, ako vznikol.

Kedysi dávno tu žil vojak so svojou ženou. Jedného dňa im prišiel poslíček poštu. S údivom sa na ňu pozerajú, pretože im nikdy doteraz pošta neprišla. S nadšením ju otvorili, no po prečítaní im úsmevy zamrzli. V liste, ktorý bol adresovaný mužovi, bolo napísané: „Ihneď sa pobaľte! V sobotu ráno prídte do Revúcej, povolávame Vás do vojny!“ Vojak sa zarmúteno pozerá na list a jeho žena sa pustila do plaču.

Nastala sobota. Vojak zavčas ráno odišiel z domu bez rozlúčky. Chcel ušetriť seba aj jeho ženu smutného lúčenia. Keď sa žena zobudila, hľadala svojho muža. Nemohla uveriť tomu, že odišiel bez rozlúčky. Myslela si, že ho ešte stihne dobehnúť. Bežala za ním koľko vládala, až dobehla k skalnému útesu. Unavená si sadla na skalu a od zúfalstva sa rozplakala. Plakala deň, plakala dva, plakala týždeň, mesiac, až tam od vyčerpania umrela. Z jej slz vznikol vodopád, ktorý dodnes obdivujú davy turistov.

Sofia Križianová, ZŠ J. Simana

Prázdninová

Leto sa už končí, začína sa škola. Upratovaný priestor do čistých tried volá.

Osireli pláže, zosmutneli hriská. Opálená rúčka malý kvietok stíska.

Šťastné tváre detí zážitky ich hrejú. Pri ich rozprávaní, spoločne sa smejú.

Kubko bol v Paríži, Eiffelovku zdolal. Evka zas v Egypte, faraón ju volal.

Petka si užila s mamkou, ockom more. Miško zas zvieratká na babkinom dvore.

Každý si oddýchol, dovolenku užil. Spoločné zážitky do albumu vložil.

Teraz už september na okienko klepe. Školský rok sa začal, srdiečko mi tepe.

Mgr. Ivona Nezbedová

IVAN A KRÍŽ NA GERLACHOVSKOM ŠTÍTE

O Gerlachovskom štíte vo Vysokých Tatrách sme už pravdepodobne všetci počuli, a ak ste naň vyliezli, tak ste si všimli kríž, ako sa týčil na vrchole. Ale ako sa tam dostal? No bolo to nejako takto.

Pred stovkami rokov bol v okolí Tatier jeden kaštieľ a v ňom bývalo knieža menom Ivan. Ten kaštieľ mal získať spolu s jeho bratom Janom. Keďže boli dvojčatá, tak ich rodičia nemohli dať panstvo prvorodenému. Keď už boli na smrteľnej posteli, otec povedal: „Synovia moji, všetci vieme, že tu budem už len chvíľu, a tak mi, prosím, sľúbte, že sa o panstvo podelíte a nebudete sa hádať.“ To povedal a poslednýkrát vydýchol. Synovia prvé mesiace po smrti

rodičov bývali spolu. Ale ich vzťah k sebe samým padal dole kopcom ako vodopád. Každým dňom sa viac hádali a navzájom nenávideli. Jedného večera sa tak pohádali, až sa zdalo, že sa zbláznili. A naozaj sa tak stalo. Ivan sa zbláznil. Nevedel vydržať prítomnosť brata v dome ani o jednu sekundu dlhšie, ako bolo nutné. Zobral palicu, zašiel za bratom, natiahol sa a tresol brata tak silno, že aj on sám padol na zem. Keď sa spamätal, napchal brata do vreca, vyšiel na najvyšší bod pohoria a so slovami: „Maj sa, braček,“ hodil brata dole. Unavou zmorený Ivan ľahol na zem a zaspal. Keď sa zobudil, myslel si, že sa mu to zdalo, ale keď sa spamätal, nedokázal uve-

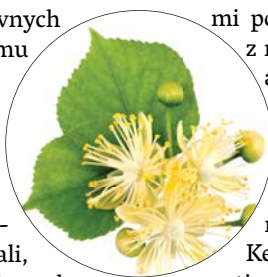
riť, že to spravil. Keď došiel domov, zašiel do dielne a vyrobil krásny kríž, ktorý dal na miesto, kde zabil brata. Na to miesto chodil až do smrti, ale len v deň vraždy. Keď si našiel ženu, dali si sľub, že si nebudú nič tajiť, ale nedokázal priznať pravdu o bratovej smrti, a tak si toto tajomstvo zobral do hrobu.

Samko Benedik, ZŠ J. Simana

Povešť o Lipovej

Tento príbeh sa stal v malej dedine pod kopcom v dávnych časoch. Ľudia vtedy ešte veľa vecí nepoznali, mnohému nerozumeli, ale zato verili v zázraky a čary.

V dedine žila rodina, v ktorej sa narodilo dieťaťko, chlapec a toho pomenovali Janko. Po roku dieťaťko vážne ochorelo, trápila ho horúčka a kašeľ. Rodičia si nevedeli dať rady, nič chlapčekovi nepomáhalo. Nešťastná matka viedla jedinú kozu, ktorú mali, na pašu na kopec, pod ktorým žili. Smutná si sadla pod strom a veľmi plakala. Plakala tak dlho, že sa na to duch stromu nemohol pozeráť a spýtal sa jej: „Prečo plačeš, dobrá žena?“ „Mám doma chorého syna a neviem, ako ho mám vyliečiť, nikto z ľudí mi nevie pomôcť, bojím sa, že mi umrie.“ A znova sa veľmi rozplakala. „Neplač už, ja ti pomôžem.“ Uplakaná žena sa naňho pozrela a spýtala sa ho: „Kto si, dobrý človek?“ „Nie som človek,

som duch tohto stromu, tejto lipy.“ Vtedy si žena všimla, ako vyzerá. Bola to veru zvláštna bytosť, ruky a nohy mala hnedé a vráskavé ako kôra stromu, zelený trup, vlasy z listov a na hlave veniec z kvetov. Bolo to zvláštne, ale vôbec sa ho nebála. „Ako mi pomôžeš?“ „Odtrhni si z môjho stromu kvety a uvar z nich čaj a ten daj vypíť svojmu dieťaťu, namoč do čaju aj handričku a prikľadaj mu ju na čelo a uvidíš, že tvoje dieťa vyzdravie.“ Vďačná a šťastná žena natrhala kvety a utekala domov, na kozu úplne zabudla. Doma spravila všetko, ako jej kázal duch lipy a dieťa naozaj po pár dňoch vyzdravelo. Žena sa mu aj so svojím mužom a synčekom Jankom išla pokloniť a poďakovať. Keď sa ľudia dozvedeli o tomto zázraku, začali si lipu uctievať, pretože verili v jej zázračnú moc. Často odvtedy chodievali na kopec, aby si natrhali zázračné kvety, ktoré mali sladkú omamnú vôňu. Ale chodili si pod lipu aj len tak posedieť, oddýchnuť si, porozprávať sa. Z úcty k tejto lipy nazvali kopec Lipová, a tak sa volá dodnes.

Lukáš Senček, ZŠ J. Simana

Hurá do školy a nebojme sa nových začiatkov!

September je pre mnohých žiakov neoblíbený mesiac. Po dvoch krásnych mesiacoch oddychu od školských povinností ich čaká opäť škola. Pravidelné ranné vstávanie a večerné zaspávanie. Žiadne ponocovanie. Kolotoč povinností a domácich úloh vystrieda slastné oddychovanie. Nástup do školy zvykne byť významným milníkom nielen pre prvákov na stredných školách, ale najmä pre našich malých prváčikov a piatakov. Premýšľate, či a ako vôbec pripraviť vášho prváka na september a ako úspešne zvládnuť prvé dni v škole? Možno vám pomôže pár rád. Dieťa by sa malo s rolou školáka stotožniť postupne. Príprava na školu začína zápisom do školy, neskôr môžete spoločne nakupovať pomôcky a čo najčastejšie sa rozprávať o škole. Môžete si napríklad pospomínať na vaše chvíle v škole a rozprávať o tom vášmu budúcemu prváčikovi rôzne príbehy. Práve tieto spomienky a veselé príbehy mu pomôžu zmierniť obavy z neznámeho. Rozprávajte mu o tom, ako to v škole vyzerá, čo sa tam nachádza, že čas sa môže deliť na hodiny a prestávky. Rozprávajte mu o predmetoch, ktoré sa v škole učia a nalaďte dieťa na to, čo ho baví. Môže to byť napríklad kreslenie, spievanie, telocvik. Motivujte dieťa aj tým, že sa v škole naučí čítať a bude si môcť prečítať samo čokoľvek, čo ho zaujíma. Tiež je dobré spomenúť, že si nájde nových kamarátov a spolužiakov a že do školy budú chodiť aj jeho kamaráti zo škôlky. Prváčik môže dostať doma určité privilégiá či výhody. Môže to byť niečo, čo nemal, kým ešte chodil do škôlky. Takto zistí, že mu nepridbali len povinnosti, ale aj nejaké výhody. Napríklad mu dovoľte chodiť spať o niečo neskôr alebo byť vonku trochu dlhšie. Alebo ho nechajte robiť samostatne niečo, čo doteraz sám nerobil. Zamerajte sa na to, v čom sa dieťaťu darí a v tejto oblasti ho povzbudzujte. Ak

má v niečom problémy, povedzte mu, že každý človek občas niečo pokazí a nedarí sa mu. Ukážte mu to na vlastnom príklade, aby videlo, že nejaké to zlyhanie v živote je úplne normálne. A hlavne ukazujte svojmu prváčikovi, na čo všetko je škola dobrá a užitočná. Deň v škole mu môžete spríjemniť aj tak, že mu občas do školskej tašky vložíte nejaké prekvapenie, ktoré si môže otvoriť až v škole. Aj keď sa deti na školu zvyčajne tešia, niektoré si na školu nezvyknú hneď. Adaptačné obdobie môže nejakú dobu trvať. U prváčika sa môžu objaviť rôzne telesné či psychické problémy, napríklad bolesti brucha, hlavy, teplota, zvracanie... Dieťa sa môže začať správať roztržito, môže začať zabúdať, je plačlivé. K dieťaťu pristupujte chápavo, ale nenechajte sa hneď ovplyvniť. Posielajte ho do školy naďalej. Nenechávajte ho doma, ak sa to nezačne ešte viac stupňovať. Pripisované symptómy sú reakciou na zvýšenú záťaž a väčšinou prejdú samy od seba v súvislosti s tým, ako si začne na školu zvykať. Ak by však problémy pretrvávali aj v októbri a v novembri, situáciu je potrebné riešiť.

A čo s našimi piatkami? Aj pre nich môže byť náročný prechod z prvého stupňa základnej školy na druhý stupeň. Prechod na druhý stupeň je spojený s určitými zmenami, s ktorými sa deti musia vysporiadať. Majú väčšie množstvo predmetov a takmer na každý predmet iného učiteľa. Očakáva sa od nich, že už ovládajú všetky základy a že poznajú svoje povinnosti. Práve na týchto základoch z prvého stupňa totiž postupne stavajú. Vzhľadom na väčšie povinnosti sa tak u detí môže objaviť napríklad nechúť k učeniu. Čakajú ich mnohé zmeny, z ktorých môžu mať strach, pocit neistoty. Potrebujú vašu rodičovskú podporu a pochopenie. Bude dobré, ak váš piataček nezostane na všetko sám. Treba ho pripraviť na to, že učiteľia nebudú písať všetko na edupage tak, ako na prvom stupni. Veľa informácií si bude musieť zapamätáť. Naučte ho, že nie je hanba si informácie a úlohy zapisovať, napr. do slovníčka. Ak bude potrebovať, pomôžte mu s učením, pridať mu nové predmety, ktoré zo začiatku môžu byť ťažkým orieškom. Snažte sa oceniť snahu vášho piataka o vzorné plnenie si povinností. Okrem iného, treba byť však aj ostražitý. S prechodom na druhý stupeň a blížiacou sa pubertou prichádzajú aj zmeny v správaní. Nebagatelizujte potencionálne problémy, ktoré môžu vaše deti spomenúť len tak „medzi rečou“. Možno sa ako rodič dostanete do situácie, kedy nevíete ako čo najlepšie a najefektívnejšie pomôcť vašim deťom. Nezúfajte. Niekedy jednoducho stačí, keď vaše deti budú cítiť, že ich ľúbite a prijímate také, aké sú, či sa im v škole darí viac alebo menej a že sa na vás môžu spoľahnúť.

Mgr. Kristína Magerová,
špeciálna pedagogička

30 ROKOV činnosti Základnej organizácie Jednoty dôchodcov Slovenska vo Valaskej

Ako vznikla naša organizácia

Členka a funkcionárka Klubu dôchodcov vo Valaskej pani Božena Miklošková sa zúčastnila v máji 1992 na konferencii novovzniknutej Jednoty dôchodcov Slovenska v Banskej Bystrici. Účelom tejto konferencie bolo založenie miestnych organizácií. Dňa 20. júna 1992 bola ustanovujúcou schôdzou založená ZO JDS

vo Valaskej. O založenie organizácie sa zaslúžila pani Božena Miklošková so svojim manželom. Na schôdzi sa zaregistrovalo 60 členov a bol založený výbor, kde sa predsedom stal pán Martin Švantner. Práca v organizácii bola ťažká, lebo ľuďom sa nechcelo vstupovať do niečoho, čo nepoznali. Ale trpezlivým vysvetľovaním o význame tejto organizácie mala naša organizácia do konca roka 1992 zaregistrovaných 80 členov. V roku 1993 to už bolo 120 členov. V roku 1994 na výročnej schôdzi bol zvolený nový výbor. Prvý výbor dobre odštartoval a vytvoril priaznivé podmienky na ďalšiu prácu. Novým predsedom sa stal pán Ladislav Mataj a pracoval do roku 2000. Na ďalšie obdobie prevzala funkciu predsedníčky pani Mgr. Eva Kúdelková. Počas jej práce sa činnosť JDS posunula k výborným, priam vynikajúcim výsledkom, o čom svedčí aj to, že v tejto funkcii pracovala 12 rokov. Po jej pôsobení v JDS prevzala funkciu pani Viera Sedláková.

Za 30 rokov našej existencie sa vystriedalo viacero členov výboru, ale práca sa stále zlepšovala a členov pribúdalo. V roku 2022 mala naša organizácia 216 členov. Od roku 1992 po rok 2022 sa uskutočnilo množstvo akcií, na ktorých sa naši členovia zúčastňovali a zúčastňujú. Sú to akcie kultúrne, turistické, športové, zájazdy, kde spoznávame krásy Slovenska. Okrem toho sa zúčastňujeme akcií poriadaných v spolu-

práci s obcou. A aby toho nebolo málo, tak sa zúčastňujeme akcií poriadaných Okresnou organizáciou JDS Brezno. Naši členovia reprezentujú našu organizáciu v športe na zimných, ale aj letných športových hrách, kde sa nám darí a prinesieme si aj nejaké tie medaily. Každý rok si uctíme aj našich jubilantov. Vymenovať všetky za 30 rokov, to by zabralo veľa času, ale hlavne papiera. No ale sme vo veku, že siahodlhé príhovory nás unavujú, radšej si čas strávený s priateľmi vyplníme rozhovormi pri dobrej kávičke, či koláčiku. No a čo dodať na záver? Popriať výboru, aby sa im práca darila, aby mali veľa nápadov ako zaujať a svoju aktivitu preniesť na členov ZO JDS.

Viera Sedláková – predsedníčka ZO JDS Valaská

Pamätná izba našej obce

MO MS vo Valaskej neoddychuje ani počas letných prázdnin, práve naopak, plánovaná aktivita týkajúca sa inventarizácie, aktualizácie a úpravy našej pamätnej izby nabra-

táto milá zmena poteší a prídete sa pozrieť, všetci ste srdečne vítaní.

V mene výboru MO MS a DV MS vo Valaskej mi dovoľte, poprosiť vás,

drahí Valaštania, ak máte akékoľvek poklady, týkajúce sa histórie našej obce a chcete, aby boli súčasťou našej spoločnej pamätnej izby, neváhajte nás kontaktovať – budeme vám vďační! Spoločne vytvárame

a chránime hmotné poklady našej obce.

predsedníčka DV MS vo Valaskej -

Ing. Anna Fischerová

predseda MO MS vo Valaskej -

PaedDr. Matúš Magera

la 10. 8. 2023 na obrátkach... pred očami a v srdciach sme mali heslo „dedičstvo našich otcov, zachovaj nám, Pane“ sme sa pustili do práce. Pamätná izba prešla kompletnou „prestavbou“, ako napríklad súčasťou pamätnej izby už nie je fotogaléria významných osobností našej obce, inventár sme rozdelili na viacero samostatných celkov – práca, kuchyňa, oddychová časť... Pomôcť nám prišla aj riaditeľka Oblastného pracoviska Matice slovenskej v Brezne. Veríme, že návštevníkov

Účasť obce Valaská v Slovenskom národnom povstaní

Začiatkom augusta 1944 boli po okolí rozšírené správy, že v okolitých horách sú partizáni. Boli to malé skupiny. Partizánske hnutie prešlo v masové ozbrojené hnutie, najmä keď noc čo noc prelietavali ponad naše okolie lietadlá ozývajúce sa zvláštnym zvukom. Boli to lietadlá ruské, ktoré koncom júla a začiatkom

augusta vysadili v Nízkyh Tatrách organizáorskú skupinu ruských partizánov. Výsadky pristáli na Latiborskej holi, medzi ich členmi boli aj štyria Slováci. Vytvorili sa výcvikové strediská. Také boli v Jasenských holiach, aj na Trangoške, kde bol veliteľom Ladislav Kalina, rodák z Tajova. Medzi prvými, čo prešiel k partizá-

nom bol Anton Vološín. Odišiel do Bukovských hôľ. Odtiaľ podnikal náborové akcie po celom vidieku. Dňa 10. 8. odvieďol k partizánom Jána Kúdelku od Dudlov, Jozefa Kubove, Matúša Bánika, Rudolfa Havaša, Antona Suchaňa, Jozefa Farárika, Jozefa Spišiaka. Dňa 22. 8. odišli k partizánom ďalší: Jakub Gajdoš, Jozef Králik, Anton Kupec, Rudolf Koža, Marek Žabka, Ondrej Králik. Jakub Gajdoš vykonával v Bielikovej skupine inštruktora. Výcvikové stredisko bolo v Jasenskej doline.

A k partizánom sa pridalo oveľa viacej Valaštianov, ktorých tu nemenujeme. Dňa 20. 8. bola pekná slnečná nedeľa. Bolo počuť veľký hukot motorov. To anglické lietadlá leteli a bombardovali rafinériu v Dubovej. 26. 8. 1944 ozbrojili partizáni časť robotníkov v Podbrezovej a na Piesku, ktorí pochodovali do breznianskych kasární a požadovali zbrane. Od tejto chvíle sa partizáni presunuli z Riavky - Táľov do Valaskej. 29. 8. 1944 bolo vyhlásené SNP. Škola na Konoiskách sa stala výcvikovým strediskom partizánskej skupiny Ladislava Kalinu. Chodievali cvičiť na ihrisko pod Húšťavku. Ako náčelník štábu pracoval Ján Parobek. Organizátorom bol aj ruský partizán Kirgiz Michajlov Achmodolko Vasil, ktorý padol na Šibeníčovom vršku. Aspoň toľko k pripomenutiu si odvážnych občanov našej obce pri výročí SNP. Česť ich nehybnej pamiatke.

Za výbor Zväzu protifašistických bojovníkov.

Blažena Pastírová

Použité boli niektoré skutočnosti z kroniky obce Valaská.

REMESLO MÁ ZLATÉ DNO

Mesiace, ba i roky precíznej prípravy. Až potom sa kus dreva, mosadze, kovu, či kože môže premeniť na píšťalku, fujaru, pracku, bič, či sponu na ľudovú košeľu, tzv. blancier, ktoré od nepamäti patrili k neodmysliteľnej výbave valachov, bačov, pastierov. Trpezlivosť a kumšt stoja aj pri zrode ďalších jedinečných ľudových výrobkov, ktoré s láskou už veľa rokov vyrába pán **Tibor Amrich**, majster ľudovej umeleckej tvorby. **Ľudová tvorba mu vniesla do života nespočetné množstvo zážitkov, o ktorých sme sa spolu s ním s chuťou porozprávali.**

➤ **Pán Amrich, v remeselnej obci ste vnímaný ako človek s mnohými skúsenosťami a širokým rozhľadom. Môžete našim čitateľom priblížiť oblasti vašich remeselných zručností, ktorým sa venujete?**

Oblasti remeselných zručností, ktoré mi prirástli k srdcu sú rôzne. Venujem sa práci s drevom, výrobe píšťaliiek, pastierskych palíc, viac ako 40 rokov vyrábam fujary. Ale tvorím aj z kože, od detstva pletiem pastierske biče, vyrábam pánske opasky s použitím mosadznej či antikorovej ľudovej pracky zo všetkých regiónov Slovenska, ktoré si sám vyrábam už 30 rokov. Pracky vyrábam aj na pastierske opasky, kapsy, zvonce.

➤ **Čo človeka privedie k tvorbe s drevom? Čo vás osobne k nemu pritiahlo?**

Od mala som bol fanúšikom ľudového umenia, obdivoval som ľudovú tvorbu, fujaristov, rôzne ľudové nástroje.

➤ **Ako sa váš vzťah k drevu rozvíjal ďalej?**

Často som sa túlal po horách, nachádzal a využíval som materiál na výrobu fujár, píšťaliiek a pastierskych palíc. Potom treba vedieť tomu drevu vdýchnuť dušu, a to je už trochu zložitejšie.

➤ **Vyrezávajúte fujarky a píšťalky. Je vám zakaždým zrejme, ako bude fujara či píšťalka z konkrétneho kúska dreva vyzerat?**

Konečný vzhľad nástroja je rôzny, záleží od tvaru dreva, jeho zakrivenia, od vzhľadu samorastu – podoba vlka, hada, čerta – ako ozdoba pastierskej palice v hornej časti. Predstavivosť pri tvorbe musí byť.

➤ **Aký druh dreva je najvhodnejší na vyrezávanie?**

Najlepšie druhy dreva na fujary sú baza, javor, jaseň, zrezané musia byť v období od pozdnej jesene do skorej jari.

➤ **Z ktorého dreva je potom fujara najkvalitnejšia, kedy má dokonalý zvuk?**

Zvuk je ovplyvnený viacerými faktormi, ale veľmi záleží na hustote dreva.

➤ **Kolko času vám zaberie výroba jednej fujary?**

Času mám už teraz dosť, tak keď mám chuť, tak robím. Nikdy som to nemeral na čas, pretože činnosti striedam.

➤ **Aké ornamente na svoje výrobky najradšej vyrezávajúte? Navrhujete si ich sám?**

Ornamenty – vzory, mám z rôznych zdrojov, najviac využívam detvianske motívy, ale aj motívy z iných regiónov Slovenska.

➤ **Aké špeciálne vybavenie a náradie potrebujete pri svojom remesle?**

Náradie? Na fujary – vrtáky / nebožiece alebo cigánske vrtáky/, hoblík, pilník, rezbársky nôž, dláta. Na pracky – pilka, pilník, rydlá, vrtáky.

➤ **Mávate pri práci aj tvorivú krízu? Potrápate sa so svojím výrobkom?**

Kríza? Ak sa nedarí, prestanem, oddýchnem si. Pri práci potrebujem hlavne klud.

➤ **Ak by chcel niekto pokračovať vo vašich šlapajách, ako by mal začať? Čo by ste mu poradili?**

Začať sa dá kedykoľvek, rád predám skúsenosti a informácie každému záujemcovi. Len musí byť chuť.

➤ **Zúčastňujete sa aj nejakých folklórnych výstav?**

V predchádzajúcom období som sa zúčastňoval folklórnych výstav v Detve, Východnej a v Pribyline.

➤ **Sledujete aj prácu iných rezbárov a ľudových umelcov?**

Áno, rád si pozriem práce aj iných ľudových umelcov, teší ma ich záujem o zachovanie kultúrneho dedičstva našich predkov.

➤ **Čo by ste odkázali našim čitateľom, ktorí by mali záujem venovať sa ľudovej tvorbe?**

Prebíjať sa cestou umeleckého majstra ľudovej tvorby si žiada nielen odhodlanie, ale zaiste aj roky trpezlivosti a driny. V dnešnej dobe sú najmä medzi mladšou generáciou takito jednotlivci vzácnosťou. O to viac ma teší, že sa aj medzi mladými ľuďmi nájdu takí, ktorým ľudová tvorba prirástla k srdcu. Každá tvorivosť dáva životu zmysel. A po tvorivom človeku tu predsa niečo ostane aj po dlhé roky.

Pán Amrich, ďakujeme za rozhovor a veríme, že vaše inšpiratívne slová rozpália v nejednom milovníkovi ľudovej umeleckej tvorby z radov našich čitateľov záujem o výrobu ľudových remeselných výrobkov, pri ktorej im budete určite veľkým vzorom. Som rada, že naša tradičná ľudová kultúra žije medzi nami. Vstupujeme ju deťom a teší nás každý deň pri pohľade na krásny ornament či cifre na píšťalke. Hrdá a s uznaním ju vieme odprezentovať vo svete. Prajme si teda, nech takéto tradičné ľudové predmety prinášajú radosť ľuďom aj po ďalšie generácie.

Rozhovor pripravila Mgr. Ivona Nezbedová

Čo rozprávali pamätníci

O OBCHODOCH NA NÁMESTÍ 1. MÁJA

O tom, ako a čo sa nakupovalo v obchodoch na Námestí 1. mája v druhej polovici 20. storočia

Od čias, kedy v novovybudovaných činžiakoch na námestí zriadili v prízemných priestoroch obchody, už pretieklo veľa vody v Hrone. Do dnešných čias nastali v nich zmeny, o ktorých píšem v tomto príspevku.

Jednou z mála, ktorá zostala na pôvodnom mieste, je predajňa novín a časopisov. Ľudia jej hovorili „TRAFIKA“ alebo „TABAK“, čo má napísané nad výkladom aj v súčasnosti. Voľakedy sa cigarety a tabak dali kúpiť len tu, v potravinách sa taký tovar nepredával. Pre starého otca sme tam kupovali dohán a papieriky na šúľanie cigariet.

Čo všetko sa predávalo v pomerne veľkých priestoroch vľavo od TABAKU, som si pripomenula z fotografie, na ktorej sú nápisy na piatich výkladoch. Boli to: školské potreby, papier, hračky, šport, bižutéria. Okrem toho tam bola aj časť vyhradená pre drogériu. V tých časoch sa predávalo spoza pultu. Samoobsluha tu ešte neboli. V detskom veku sme si tam s kamarátkami chodili kupovať lacné prstienky, korálky a brazoletne (náramky). Takéto čačky pre dievčatá sa predávali aj v malých škatuľkách za jednu Kčs, ako mačka vo vreci. (Najprv sme kúpili škatuľku, až potom sme ju mohli otvoriť a zistiť, aké prekvapenie sa v nej ukrýva.) Keď všetok spomenutý sortiment presťahovali do obchodov na druhej strane námestia, v uvoľnených priestoroch zriadili predajňu dámskych, pánskych a detských odevov. Obchodníci v tej dobe mali patričné vzdelanie, úroveň vystupovania a komunikácie so zákazníkmi. Na skúšanie oblečenia slúžili dve kabínky s veľkými zrkadlami a bordovým zamatovým závesom. Pani vedúca Reiffová chodila na výber tovaru do veľkoskladov. Keď priviezli tovar, vždy som sa išla pozrieť, či mi niečo nepadne do oka. Z nového tovaru zaujímavé kusy naaranžovala do výkladov aranžérka. Dali sa tam kúpiť sukne, blúzky, šaty, kostýmy, nohavice, kabáty, dokonca aj čiapky a klobúky. Tak isto pre mužov tu boli obleky, nohavice, vetrovky, kabáty. V detskej časti boli všetky druhy odevov pre dievčatá aj chlapcov. Z nostalgie opatrujem niekoľko šiat kúpených v tejto predajni. Boli kvalitne ušité v slovenských a českých výrobných podnikoch, či družstvách. Keď neuvidíte, neuveríte. Niektoré z nich, ako aj kabáty, si rada obliekala moja dcéra, veď móda sa vracia.

(Keď si pomyslím na úroveň nakupovania na tržnici alebo na školskej chodbe, skúšanie po kútoch pod schodmi, je mi z toho smutno. My sme v druhej polovici minulého storočia nakúpili všetko potrebné v obchodnej sieti na námestí, o čom píšem aj v nasledujúcich riadkoch.)

Ďalšia v poradí bola predajňa potravín. Keď zru-

šili prvú obchodnú jednotku v priestoroch neskoršej reštaurácie Texas, predavači sa presunuli do nových priestorov na námestí. V potravinách predávali manželia Eremiášovci. Pani Eremiášová prešla neskôr za vedúcu do predajne potravín na Školskej ulici. Až do súčasnosti Potraviny Plus na námestí prevádzkovala pani vedúca Emília Poliaková. Menším obchodíkom je ťažko konkurovať veľkým obchodným reťazcom.

V susedných priestoroch predávala dlhé roky knihy a gramoplatne sčítaná a ochotná pani Mária Vojteková. Bola som tam častým zákazníkom. Keď sa vo výklade objavila zaujímavá kniha, hneď som ju musela mať. Nové platne zneli z reproduktora nad dverami predajne. Tam som si kúpila aj prvú platňu od obľúbeného speváka Janka Ambroza.

Ďalej nasledovala predajňa s mliekom, chlebom a pečivom. Hovorili sme jej jednoducho mliekareň. Na sídlisku v tých časoch bývali väčšinou mladí ľudia s malými deťmi, takže mlieka sa tu vypilo veľké množstvo. Z kravínov, z každej obce sa zväžalo do podniku Mliekarene v Brezne, po spracovaní sa rozvážalo do predajni v 25 litrových hliníkových kanvách. (Na starých fotografiách môžeme vidieť pred mliekarnou na námestí niekoľko takýchto kanví.) Z týchto potom predavačky - pani Morihladková a pani Rosinová (starká od Harinekov) špe-

ciálnou litrovou alebo polilitrovou naberačkou preliali mlieko do plechových kandličiek, ktoré si zákazníci priniesli z domu. Dva druhy chleba, 2 kilový biely a čierny, vozili z breznianskej pekárne na skriňovom nákladnom aute. Bol poukladaný v aute na policiach. Odtiaľ po dva kusy

šofér prehodil závozníkovi, ktorý stál pred dverami predajne a ten hodil chleby predavačke. Tá podala vedúcej, ktorá ho ukladala do políc. Rožky vozili v drevených paletkách. Najviac sa predávali rožky obyčajné, potom slané. Dalo sa kúpiť rôzne sladké a plnené pečivo. Slaný rožok bol veľmi chutný, chrumkavý. Voľakedy stál 25 halierov. (Boli také mince, hliníkové 25 halierniky.) V tých časoch piekli aj slané pracičky, dnes také nekúpiš. Predavačky v mliekarni mali oblečené snehobiele naškrobené pracovné plášte (zástery) a na hlave uviazané biele šatky. Keď

Fotografia na námestí vznikla pri príležitosti osláv 500. výročia obce.

som stála v rade na nákup, pretože tam nebola samoobsluha, obdivovala som pani vedúcu Antóniu Morihladkovú, ktorá vedela tak rýchlo spočítať sumy za tovar, akoby mala v hlave kalkulačku. Vtedy nemali v obchode ani pokladňu, sumy zapisovali na papierik (bloček), obyčajné ceruzky nosili predavačky za uchom.

Povedľa bola predajňa mäsa a mäsových výrobkov, ktorej sme hovorili mäsiareň. Celý svoj produktívny život tu pracoval pán Oskar Harinek. Práca mäsiara v minulosti bola náročná. Mäso privážali vcelku, polovice prasiat alebo veľké kusy hovädziny, ktoré musel mäsiar rozobrať, a podľa potreby sekať na kláte (na špeciálnom pracovnom stole). U pána Harineka, neskôr ako vedúca tam pracovala pani Anna Štubňová, ktorá sa mäsiarskej profesii úspešne zhostila. Mäsiarstvo v týchto priestoroch fungovalo do nedávna. Predajcovia to majú dnes jednoduchšie, keď dostanú mäso rozporciované, alebo aj vákuovo balené. Rozdiel je ale v tom, že kedysi porážali dobytok na bitúnku v Brezne, odchovaný bol na našich lúkach a v našich maštaliach. Dnes dovezu mäso aj z druhého konca sveta a ani nevieme, čo jeme.

Poslednou v tomto rade bola priestranná predajňa s ovocím a zeleninou, čiže zelovoc. (Bola v priestoroch dnešnej prevádzky Café Maestro.) Vedúcou bola pani Edita Harineková. Spomeniem aj jej nasledovníčku, pani Vierku Pástorovú, rod. Kulířajovú, zo starej obchodníckej rodiny.

Je pravda, že v časoch pultového predaja si kupujúci museli v obchodoch vystáť rady a ani sortiment tovaru nebol taký rôznorodý ako v súčasnej dobe. Brali sme to vtedy ako samozrejmosť, ľudia mali viac času, život neuplynul tak hekticky ako dnes.

Áké obchody boli na druhej strane námestia, opíšem v ďalšom čísle Valaštianskeho hlásnika.

Mária Luptáková

Viem, že leto je nielen obdobie dovolení a oddychu, ale aj množstva kultúrnych podujatí. Aj obec Valaská, ako každý rok, chce v týchto kultúrnych aktivitách pokračovať aj na jeseň. Naša obec za spolupráce, či už našich občianskych združení, hasičov a množstva ďalších ľudí, pripravuje v rámci kultúrnej jesene niekoľko akcií. O všetkých vás budeme včas informovať cez plagáty, rozhlas a sociálne siete. Kultúrna komisia zasadala tento rok štyrikrát. Naposledy 13. 07., kde sme sa zaoberali najmä programom Kultúrnej jesene. Naša komisia zasadá nielen za účelom plánovania kultúrnych akcií, ale venujeme sa aj kronike, či rozoberáme predošlé podujatia, čo by bolo možné do budúcnosti vylepšiť a podobne. Snažíme sa našimi, ale aj vašimi nápadmi a postrehmi zveľaďovať naše kultúrne pamiatky a kultúrne miesta, kde sa tieto akcie konajú. Pracujeme hlavne ako poradný orgán našej obce.

V krátkosti som vám chcel priblížiť prácu kultúrnej komisie. Aj nám záleží na kultúrnom dianí vo Valaskej.

Na záver vám chcem popriať všetko dobré a veľa umeleckých zážitkov. Teším sa na stretnutie s vami na našich podujatiach v obci.

Jozef Vrbovský
predseda kultúrnej komisie

Obec Valaská vás srdečne pozýva na

VALAŠTIANSKU KULTÚRNU JESEŇ 2023

2.9.2023

ROZLÚČKA S LETOM

Zábavno-súťažné podujatie pre deti
HPU - stará Valaská
Vstupné - 1€

8.9.2023

NAJDLHŠÍ MAKOVNÍK

Deň kroja
Pokus o vytvorenie slovenského rekordu
o najdlhší makovník
Ludová hudba Čerešienka
skupina Garbend
Námestie 1. mája, Valaská od 16:00

16.9.2023

HARULA

14. ročník súťaže o najchutnejšiu harulu
HPU - stará Valaská
15:00

23.9.2023

HASIČSKÁ SÚŤAŽ

6. ročník súťaže v hasičskom športe,
o pohár starostu obce Valaská
Memoriál Pavla Zelenčíka
Ihrisko pri OUI vo Valaskej
11:00

7.10.2023

DIVADELNÉ PREDSTAVENIE

Ej bištu, dedina!
Divadelný ochotnícky súbor Ráztočan
Kinosála Kultúrneho domu vo Valaskej
16:00
Vstupné - 2€

15.10.2023

DUO MIRKA A ONDREJ HOŠŤ GIZKA OŇOVÁ

Hudobno-kultúrne podujatie šlágrového speváckeho
dua manželov Potančokovcov
a ich špeciálneho hosťa Gizky Oňovej
Kinosála Kultúrneho domu vo Valaskej
16:00
Vstupné - 2€

28.10.2023

PREHLIADKA HELIGÓNIEK

Prehliadka heligóniek zo širšieho okolia a
posedenie pri muzike
HPU-stará Valaská
15:00

19.11.2023

100 ROKOV MO MS VALASKÁ

Galaprogram k stému výročiu založenia miestneho
odboru Matice Slovenskej vo Valaskej
Kinosála Kultúrneho domu vo Valaskej
16:00

Sprievodné podujatia:

Vernisáž výstavy
ART-stretnutia - výstava
spoločenstva EXZU a
fotoklubu Granus.

Výstava potrvá počas celej
kultúrnej jesene.

Výstavná sieň kultúrneho
domu.
(bývalá Palma)

ZMENA PROGRAMU VYHRADENÁ

SPOMIENKY

Zaplakali naše oči, zaplakali bôľom, keď sme našej mamičke dali posledné zbohom. Ťažko je bez nej, smutno je nám všetkým, už nič nie je také, ako bolo predtým. Mamička naša spí, my žijeme, mamička nás čaká, my prideme.

Dňa 6. 8. 2023 sme si pripomenuli 10. výročie, čo si pán života a smrti povolal k sebe našu drahú, obetavú mamičku

Annu Vetrákovú.

S úctou a láskou v modlitbách na ňu spomínajú a tichú spomienku prosia synovia Milan, Jozef a dcéra Janka s rodinami.

Odišla tíško, už nie je medzi nami, no v srdciach našich žije stále spomienkami.

Dňa 7. augusta uplynul 1 rok, čo nás navždy opustila

Elena Balogová.

S láskou a úctou spomínajú na ňu jej najbližší.

Dňa 6. júla 2023 uplynuli 2 roky, čo nás navždy opustil vo veku 82 rokov milovaný

manžel, otec, starý a prastarý otec

Jozef Molnár.

S láskou a úctou naňho spomína manželka, deti, vnúčatá a pravnúčatá.

Ostaneš navždy v našich srdciach.

Len sviečku horiacu a krásnu kyticu na hrob ti môžeme dať a na krásne prežité roky s tebou len spomínať.

Dňa 7. augusta 2023 sme si pripomenuli smutné 2. výročie úmrtia našej milovanej

Lýdie Horváthovej.

S láskou a úctou spomína manžel, dcéry s rodinami a ostatná rodina.

Slzy v očiach, v srdci žiaľ,
len ten, kto stratil dieťa, pochopí,
čo je bolesť a žiaľ.
Že čas tú bolesť zahojí,
je veľký klam, čím ďalej ubieha,
tým viac, Miško, chýbaš nám.

Dňa 16. augusta by oslávil svoje 35. narodeniny náš milovaný synček, vnúčik, synovec a kamarát **MIŠKO KOVÁČ**

a dňa 24. augusta sme si pripomenuli smutné 14. výročie, keď nás po tragickej nehode navždy opustil. S láskou a smútkom spomína maminka, starká, otec, blízka rodina a priatelia.

Kto ste ho poznali, venujte mu, prosím, tichú spomienku.

*Už ťa neprebudí slnko, ani krásny deň,
na cintoríne spíš svoj sen.
Len sviecu a kyticu kvetov ti môžeme dať
a na krásne prežité roky len spomínať.*

Dňa 23. augusta 2023 sme si pripomenuli 20 rokov, čo nás navždy opustil náš milovaný

Milan Kučera.

S láskou a úctou spomína manželka, dcéra s rodinami, vnúčatá, pravnúčatá, blízki príbuzní a priatelia.

Ž kroniky našej obce

Narodili sa:

Sarah Wagnerová

Matias Komár

Patrik Leonard Hehejík

Vaše rodiny mali to šťastie, že bocian zavítal do našich dvier. Pritom povieme si, normálna vec, narodenie, každý z nás sa narodil. No pre rodičov je to vždy veľký zázrak. Pohľad na to malé neviniatko, na tie miniatúrne nôžky a rúčky stisne srdce a človek ani nemôže uveriť, že toto úžasné stvorenie je jeho potomok.

Takéto okamžiky nás nútia nadchnúť sa nad tým, ako je to všetko zázračne usporiadané. A práve tieto chvíle, ako je prvýkrát počuť zaplakať svoje dieťaťko, ako si rodič všimne, že sa naň usmialo, prvé krôčky, a tak ďalej... človek pociťuje tú nesutočnú radosť zo života. A to je absolútne nenahraditeľné.

A tak všetci prajeme rodičom, aby si tieto chvíle vychutnali čo najintenzívnejšie, ako sa im len bude dať. Milí rodičia, postretlo vás veľké šťastie. Ale viem, že vy to viete a vážite si to. My sa tešíme spolu s vami.

No a malým drobcom prajeme, aby sa im na tomto svete páčilo, aby ich nepríjemné veci

v živote obchádzali a čo je najdôležitejšie, aby boli zdravé.

Opustili nás:

Ján Gonos 83 r.

Dušan Čech 60 r.

Pavel Vereš 78 r.

Magdaléna Kantorová 69 r.

Emília Matajová 80 r.

Mária Nemcová 81 r.

Zvešť o smrti nás zasiahne takmer vždy nepripravených. Prijmeme ju ako nečakaný blesk z jasného neba, čo pretrhne pek-nú pieseň... Ťažko nám je, keď môžeme o vás hovoriť už len v minulom čase.

A preto chvíľa, keď prichodí sa nám s vami rozlúčiť, je pre nás nesmierne smutná. Cez závoj slz hľadáme na krutú pravdu, že ste odišli naveky.

Posielame pozdrav do neba všetkým,
ktorí akýmkoľvek spôsobom
vstúpili so našich životov.
Tým, ktorí otvorili naše srdce
pre nás všetkých.

Darovali nám niečo krásne zo seba,
preto ich odchod na druhý breh
tak veľmi bolí.

Ale ostali nám spomienky
a v našich srdciach budú mať
vždy svoje miesto.

Danka Králiková

Quadrathlon Krpáčovo

V sobotu 5. augusta 2023 sa na Krpáčove uskutočnil 12. ročník pretekov Quadrathlon Krpáčovo. Tento rok sa na ňom zúčastnili aj deti z Valaskej, a to Vratko Slivka, Miško Kordík a Jerguš Melicherčík. Vratko s Miškom pretekali v štafete s deťmi zo Športového klubu

plávania Brezno, Vratko je členom tohto klubu. Štafeta pozostávala z disciplín – plávanie 350 m, bicykel 13 km, paddleboard 500 m a beh 4 km. Vratko súťažil na paddleboarde (u nás doma ľudovo veslobord) a Miško si zabehol 4 km. V plávaní s nimi súťažila Žofka Giertlová z Čierneho Balogu a Filip Nikel z Bacúcha odbicykloval 13 km dlhú trať. Obe deti sú tiež členmi ŠKP Brezno. Deti do toho išli naplno od štartu až po cieľ, každý vo svojej disciplíne dosiahol výborný výsledok. S celkovým časom 1:28:30 sa zo 49 štafiet ako druhá najmladšia posádka umiestnili na perfektnom 21. mieste. To odhodlanie dať sa na to, tá radosť a šťastie v ich očiach v cieľi je pre rodiča nezaplatiteľný pocit, preto sú pre nás rodičov víťazmi.

Víťaz je len jeden a my vo Valaskej jedného aj máme. Neskončil síce na prvom, ale na krásnom treťom

mieste, a to v kategórii muži do 34 rokov. Je ním 13-ročný Jerguš Melicherčík, ktorý si všetky 4 disciplíny odmakal sám a podal naozaj obdivuhodný výkon. S celkovým časom 1:15:26 mu na prvé miesto medzi mužmi chýbalo necelých 10 minút. Klobúk dole pred jeho športovým výkonom, talentom a kondíciou. Možno nám vo Valaskej rastie ďalší Sagan, keďže bicykel je jeho top disciplína.

No a štafety sa zúčastnili aj dospeláci z Valaskej za tím Quattro Formaggi, konkrétne Radoslav Pacera v disciplíne beh a Tomáš Vetrák v disciplíne bicykel. Spolu s nimi pretekali chlapi z Brezna – Alexander Jirmer plávanie a Juraj Bača paddleboard. Ani oni sa nedali zahanbiť a s časom 1:11:47 obsadili krásne 7. miesto.

My rodičia a kamaráti sme ich povzbudzovali a podporovali tak, ako sa patrí, a to riadnym krikom (tí, čo ma poznajú, vedia, o čom

pišem). Bola to naozaj super akcia a dúfam, že o rok sa na pretekoch stretne opäť a našim pretekárom sa bude dariť minimálne tak, ako počas týchto pretekov. Ešte raz veľká gratulácia našim športovcom.

Zuzana Slivková

Matičný šachový turnaj

Medzinárodný deň šachu sa oslavuje na počesť založenia Medzinárodnej šachovej federácie (FIDE) - 20. 7. 1924 - a to bol jeden z dôvodov, prečo sa náš MO MS vo Valaskej rozhodol pre žiakov našej základnej školy zorganizovať 1. ročník matičného šachového turnaja, Memoriál Ivana Karaka /bývalého riaditeľa ZŠ J. Simana vo Valaskej a tiež zakladateľa šachového krúžku na škole/. V školskom roku 2022/2023 sme

obnovili túto tradíciu a na našej škole funguje šachový krúžok pod vedením pána učiteľa Mageru.

MO MS vo Valaskej pri príležitosti storočnice osláv založenia uviedol túto novú aktivitu aj pre širšie okolie, a tak sa nadšenci „hry kráľov“ mohli tešiť. Dňa 20. 7. 2023 sme v priestoroch Výstavnej sály KD vo Valaskej zrealizovali celkovo 36 šachových zápasov, pričom vzájomne si zmeralo 9 žiakov svoje sily. Po 3-hodinovom zápasení sa víťazom turnaja stal Tomáš Balciar, na druhom mieste skončil Matúš Medveď a na treťom mieste Lukáš Senček. Pre každého účastníka

pripravili organizátori sladkú odmenu, diplom a medailu, ktoré odovzdávali prednostka OÚ vo Valaskej, pani Ťažká /dlhoročná priateľka pána Karaka/ a predseda MO MS vo Valaskej. Veríme, že budúci rok budeme pokračovať v tejto novej aktivite pod hlavičkou MO MS vo Valaskej v spolupráci s obcou Valaská.

PaedDr. Matúš Magera
organizátor podujatia

OFK SLOVAN VALASKÁ INFORMUJE

Vážení priaznivci futbalu vo Valaskej, na úvod novej sezóny vás chceme všetkých informovať o nových zmenách v našom klube.

Pred začiatkom sezóny sa nám podarilo ešte doplniť káder o dvoch skúsených hráčov, na hostovanie z Brezna k nám prichádza Peter Mucha a Jozef Vozár. Prajeme im pevné zdravie a hlavne nech sa im v našom tíme darí.

Príchody:

Michal Danove (TJ Partizán Osrblie)
Radoslav Ridzoň (TJ Tatran Čierny Balog)
Lukáš Kučerák (TJ Partizán Osrblie)
Ján Strenitzer (TJ Pokrok Stará Bystrica)
Tibor Petrik (FK 1928 Jasenie)
Lukáš Ujčík (FK 1928 Jasenie)
Jozef Vozár (FK Brezno)
Peter Mucha (FK Brezno)

Predĺženie hostovania:

Lukáš Valigura (FK Železiarne Podbrezová)
Adam Petrik (FK BREZNO)
Juraj Lang (FK 09 Bacúch)
Róbert Nikel (FK 09 Bacúch)
Ján Kupec (FK BREZNO)

Odchody:

Martin Auxt (ŠK Partizán Čierny Balog)
Michael Ďuriš (TJ Slovan Pohronská Polhora)

Aktuálny rozpis zápasov jesennej časti r. 2023/2024 nájdete na stránke: <https://sport-net.sme.sk/futbalnet/k/ofk-slovan-valaska/tim/60936/program/?sutaz=4601>

Miroslav Makovník